

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Изази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 15. Юнія.

Цѣна в гоѣни. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

Ш У М Е.

Шуме су тако исто нуждне свакомъ народу, како годъ и чиста земля за оранъ и кошенъ, само у манъмъ простору одъ чисте землѣ: ко познае нашу Србию пре 30 година; онъ може засведочити, да у насъ сада нема ни пола шуме колико е онда было. Истина, да е полезно крчити шуме и правити њиве и ливаде, али се треба обазрети да неостанемо и безъ шуме.

Нашъ Народъ немилце затире шуме; Правителство е то забранѣвало и забраное непрестано, но слабо успѣва у тому, и шуме се све еднако утаманяваю. Я мислимъ да не погођенъ начинъ къ той забрани, и да треба да се овако учини: да се изашлю Инцинири по целой Сербіи, и да опредѣле свакомъ селу, колико му треба шуме за грађевине, заграде, и за огревъ, на 40 — 50 година, па те шуме да се добро обграде, и да се разделе на талове, па сваке године да се сече по еданъ талъ па докъ се тако секући изађе па онай другій край проћиће 40 — 50 година, па ће она найпре сечена, нарасти опетъ колика е и была па некъ се опетъ на ново почне сећи као и пре, али кудъ се еданпутъ изсече шума, онуде нетреба више нико ништа да сече, докъ іой опетъ редъ не дође, па ће очда народъ бити осигуранъ съ шумама за свагда. Аколи остане овако као што е данасъ, онда незнамъ оћедули іоштъ наши унуци имати шума, али њина деца сигурно неће, па нели греота да потомцы наши остану безъ шума, кодъ толики бывши, и іовитъ наодећи се шума наши? само шуме треба остављати гди су врлстнія места, да она равнія остану за землѣдліе, па што претече шуме одъ тако опредѣлене и забранѣне, ако после слободно некъ се обраћа по потреби на њиве и ливаде.

Одъ Народа нетреба очекивати да онъ ту свою ползу поня и да се о тому побрине, ерѣ онъ о томъ неуме мислити. Народъ чува само сваки бранике, а обшту шуму мисли да е туђа, па сваки граби одъ нѣ колико више може, или да начини себи њиве и ливаде, или да насече грађе и дрва

да прода. Правителство дакле треба да се о тому брине, ербо е оно народу то, што е отаць децы, па треба да га натера на оно што ће за нѣга полезно бити и да му забрани чияити оно, што ће за нѣга бити шкодљиво.

Наши люди кои сада живе, мисле само за себе и веле даће њима бити доста шуме докъ су они живи, а немисле никако да народъ еданъ никадъ неумире, и да ће свагда у Сербіи народа бити, као што смо и мы садъ после наши праотаца, и да треба и за њи оставити да се ползую плодомъ матере свое землѣ, као што су и наши стари нама оставили. Правителство дакле кое то зна, треба да се о томе брине, како ће и найпозніи потомцы сръбски уживати плодове свое матере землѣ, и труда свой праотаца. И разуманъ отаць бринесе за будућность свое деце и своіи унука, а колико више треба да се брине Правителство за будућность народа свога? Крайнѣ е већъ време, да се оваковой забрани шума приступи. Али ће ми ко реће да нема Инцинира, а я на то одговарамъ „нека се набаве.“ Рећиће ми да нема новаца, а я велімъ „нека се Правителство о томъ стара, ерѣ къ цѣли се мора тежити, нити збогъ тога треба да народъ у своемъ напредку што трпи. „Неможемо мы на едномъ месту стаити, него морамо напредъ, или ако то не чинимо, онда морамо натрагъ, тако е Богъ установіо теченіе своіо ствари на свету, да неможе у едномъ станю стаити, него мора или напредъ или натрагъ, или на више или на ниже. И Правителство бы яко сгрешило народу, кадъ се небы за иѣгово благополучіе старало, безъ кога ће онъ морално страдати. Па не само та потреба за шуме и за Инцинире, него има такви потреба сіясетъ божи, кое све за то стое, што се нема одъ кудъ да троши, а то е грехъ одъ Бога. Нигде на беломъ свету народъ нема тако лакогъ данка и изобилніе землѣ као кодъ насъ. Ево намъ примѣра преко Саве и Дунава кодъ наше браће Србаля: я камо колико еданъ човекъ плати само за сто ока соли, кодъ насъ за оне новце купи человекъ и сто ока соли и немало и савъ данакъ плати.

НАРОДНА ШАЛА.

Кадъ самъ быо у мое младо доба старъ човекъ, а я научимъ да крадемъ крушака, пакъ самъ онда ишао, ишао, докъ дођемъ до едне брескве, погледамъ узъ ту ябуку, попенѣмъ се на трешню те наберемъ пуна недра шљива. Алъ ето ти одъ некудъ едногъ младогъ старца, па почне викати и псовати ме: „Силази доле са те оскоруже докъ те нив ђаво однео.“ Я га станемъ молити: „Немой чича молимъ те да наберемъ мало ора.“ Но онъ се наљоти и почне се пузати къ мени узъ дудъ. Кадъ я то видимъ скочимъ съ вициѣ и пуно крило лешњика проспемъ. — Онъ ти онда узме едну шибљыку, што но зову врљыка, па почне ме тући, но я самъ се бранио добро и тако ђа онъ на ме ђа я подъ нѣга, ђа врљыка о мене ђа я о врљыку, нај-после я се отмамъ и спучимъ бежати, а онъ онда зграби нешто бело, као тане, а округло као грабљъ, те се съ тымъ бацы за многъ и удари ме выше колена у пету, тада се и я разлутимъ као овца, окренемъ се и почнемъ му претити: „Но, но чича, ако ти се само вратимъ опетъ ђешъ ты мене тући.“ На то пркосенѣ потрчи онъ опетъ за многъ, но я прикупимъ сво мое юнаштво, и почнемъ бежати да га стигнемъ. И тако самъ храбро бежао све преко некакви клада, и бежећи прескочимъ гаће па раздеремъ панъ. Дођемъ напоследку подъ едну врбу, па кадъ погледамъ на тай грмъ а оно видимъ на липи едно гнѣздо пуно троє косовчића. Станемъ мыслити како бы ии могао уватити; сетимъ се лако, — зажмуримъ добро да ме невиде, па се почнемъ пеняти узъ глогъ, кадъ я у гнѣздо завири алъ двоє утекоше а едно малъ неувати, ето ти помыслимъ какве самъ среће! — Па се одатле упутимъ те дођемъ до едне बारे, кадъ тамо а оно лети едно ято дивльи свиня, а я се онда сети, да имамъ кодъ куће едну златну пушку, на којой е карика до карике све чистымъ рогозомъ увезане. Дођемъ съ томъ пушкомъ, и видимъ исто ято дивльи патака, я зажмуримъ и добро нанишанимъ — пуче пушка, паде гуска, я ти онда узмемъ тогъ голуба, те донесемъ жени грљыцу, а она узме тогъ чворка, те одма скува кокошь, па ми донесе печену препельцу, а я ти се онако гладанъ примакнемъ те се ситъ награвамъ крцавогъ пасуля и иайфиниегъ скроба. — (Оваковы чудноваты причица има у нашемъ народу доста, кое они обично као за неку обкладу еданъ другомъ приповедаю, и то у дружеству после рада или после какве игре, нађу се по гдикон, кои еданъ другогъ съ причама или са загонеткама на удвой позову, и обично кажу: „Оди да се надговарамо“, или што е свойственіе за начинъ овогъ приповедана кажу: „да се надлагуемо.“ И тако поеданъ редомъ говори, а други слушаю, и целе овакове забавне и празне приче имаю свагда при свршетку нешто, съ чимъ ђе као свршити, и обично пуне су досетљивости и то учтивость у приповедкама много се више на-

блюдава неголи у колу кадъ се игра. — Ове приповедке гди се надговараю кадкадъ су тако дугачке, да освану надговарајући се, ерѣ докъ еданъ приповеда, други већ сети се нове приповедке или измысли е за оно време. Трудомъ Г. Никѣлића изашло е пре неколико година неколико свезкій народны приповедкій, кое су дугачке, забавне и лепе, и кое су све у народу простомъ познате, али шта ђемо кадъ е на много места одъ оны, кои су те приповедке преписали и издателю саобштили, начинъ приповедана и речи преокренуте, тако, да чимъ и човекъ почне читати, моћиће одма примѣтити да е преко варошки уста прешла, и човекъ ђе наћи у њима такви израза, кое е Видаковићъ употребљавао у своимъ романчма, и таквы речій, кое се употребљаваю само у канцелларіама, а то е све зато што су скупители ради были да поправе простый начинъ приповедана, а нису се сећали да су съ тымъ покварили што се неможе поправити. — —)

АНЕКДОТЕ.

— Еданъ ера комъ е топъ обе ноге кодъ Србобрава одбіо рекне: „Я самъ зато сам кривъ, ерѣ самъ свагда досада молио се Богу за спасеніе душе, а проклеты ногу нигда се нисамъ сећао.“

— „Петдесетъ година прошло е“, каже Абдераменъ III., „одкако самъ Калифъ постао; богатство, радость, честь, и све за то цело време уживао самъ. Кралѣви почитовали су ме, бояли су ме се и завидили мојой срећи. Све што еданъ человекъ може на овомъ свету желити то е мени небо поклонило; но у целомъ овомъ заиста дугачкомъ простору времена мога богатства, силе и блаженства, я самъ брояо дане, у којима самъ быо марапъ, задоволянъ, и у којима самъ чувствовао праву срећу — таковы дана было е свега четрнаестъ. — И по томе нека свакій суди овай светъ и животъ.“

— Францъ I., кралъ Францускій, састане се са папомъ Леомъ X., кои е се у свакомъ великолѣпно и разкошню блистао. Кралъ зачуђенъ рекне му: „У библии стои да су душевни пастири были скромно и сиромашно обучени, и просто безъ икакве параде ишли.“ „То е истина,“ одговори му папа, „али то е было у оно време, кадъ су кралѣви овце чували.“

— Маршаллъ Блехеръ кадъ се повратио изъ рата и кадъ првый путъ оде на поклоніе у дворъ, беше му суђено да прво сретне у двору оногъ слугу што фуруне ложи: Блехеръ одма скине капу и почне му се кланяти, по томъ поздрави ађутанте и друге, и кадъ га запытаю: зашто се ономъ слуги кланя, одговори: „Я самъ чуо да свакій што се при двору налази, може шкодити или помоћи, зато радъ самъ да някога неувредимъ.“ Има право Блехеръ.

херь, ерь ко оће да срећанъ буде треба да угоди не само владетелю и нѣговой породици, него и ко-чашьяма и куварима нѣювымъ.

— Еданъ Гркъ продавао едномъ безъ бркова Шваби дуванъ, кои га запыта: „Бли ово права бошча дуванъ?“ да бы га Гркъ у томе добро уверіо, уваги се за свой бркъ говорећи: „Господине, ако то nebude права бошча, да ми обрѣщѣ то бркъ, па да будемъ сойтаріа (комедіа) ко то тебе.“

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

Милошъ Стояновићъ, еданъ одъ наибольши млади Срба, кои се садъ налазе у странымъ земляма на науцы, преставіо се после петодневногъ болованя у Паризу 29. Маіа. Онъ, пошто е овде свршио съ наибольшимъ успѣхомъ гимназію и лицеемъ, и пошто е на университету берлинскомъ и хайделбергскомъ довршио съ наибольшомъ ревносту теченіе предузеты наука, отишао е быо всенась у у Паризъ, и кадъ е већъ и ту са своимъ предметыма быо готовъ, спремао е се да пође у давно ужелѣно свое отечество и своимъ родителыма, кои су нестрпѣливо брояли дане, кадъ ће свогъ сына кога пуне четири године видели нису, загрлити; но место нѣга дошао е само тужанъ гласъ — да е за навекъ у туђой земљи, далеко одъ свогъ отечества, одъ свои родителы и пріятелы остао. — Овай несрећный догађай може се жалити али прежалити нигда. Онъ е саранѣнъ по обреду наше цркве, при комъ е свашченодѣйствовао Архимандритъ, кои се налази при рускомъ посланичеству, на томъ погребу, осимъ тамошњи Срба и другій своію Славена, участвовао е и великій брой Француза при спроводу, кои су уважавали нѣгову желю за наукомъ, коя га е тамо и одвела. Онъ е у 24. своіой години, у najlepшемъ добу свогъ живота, оставіо овай светъ. Парастось држаће се у Суботу 17. о. м. у 6. сатій изютра у великой цркви, на кои се позиваю сви пріятелы и познаницы покойника, и свакій овай, кои е игда у свомъ срцу жалость чувствовао.

— Съ концемъ овога месеца свршава се прво полгодишнѣ теченіе Шумадинке, и позиваюћи на нову пренумерацію являмо, да ће овай листъ одъ Петровадне излазити два путъ преко седмице, т. е. свакогъ Вторника и Петка, и тога ради цена повишава се само съ 2 цванц. (на по године 6 цванц.) ГГ. досаданымъ Предбройницыма шила ће се и далъ за наступаюће теченіе, ко пакъ не бы радъ быо далъ одъ Петровадне овай листъ држати, нека намъ првый брой идућегъ теченія у истомъ завою поврати. Ко се пакъ жели одъ новы читателя предброити, нека се до Петровадне пріаве на Учредничество Шумадинке, съ више поменутомъ предплатомъ. Ко жели имати све броеве овогъ прошлогъ теченія до Петровадне, може сваки добити

изъ окружны места по пошти, а одавде у Учредничеству за 4 цванц. безъ икаквогъ далѣгъ трошка. Ону ГГ. Предбройнике, коя до садъ нису платили, молимо и опоминѣмо садъ последњи путъ да незабораве, и да бы имъ трудъ олакшали означавамо за овде осимъ Учредничества два места, гди сваки кои нѣ платіо, може се записати и свой дугъ изплатити, а то е у Читалишту и у дућану Г. Николе С. Шоповића. А изъ окружны места нека намъ одма по пошти пошалу, ерь имена своію оны кои до Петровадне неплате, печатаћемо при свршетку овогъ месеца.

— Годишњи испитъ у овдашньої гимназіи почеће 16. о. м., и траяће до 27. заключително, свакій данъ осимъ празника пре подне у 8, а после подне у 3 сата.

— Овы дана донешена су у попечительство финансиє два лепа гвоздена крста, кои су у нашимъ скороотворенымъ рудама ископани и саливени. Како Г. Попечитель тако и многи узхићени радосту устали су и полюбили овай првый плодъ одъ нашегъ домаћегъ гвожђа. Само треба да гледамо добро да више нигда незарђа.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говоря се да ће царъ Никола съ прайскимъ принцомъ поћи у Лондонъ; но овой вѣсти нежемо вѣровати, докъ се необистини.

— Изъ Грчке пишу англезкимъ новинама „Тимесу“ ово: После повратка г. Вайса изъ Саламине, обхожденіе целогъ дипломатическогъ корпуса спрама англезкогъ посланика, изузимаюћи само турско посланичество, одвећъ е неучтиво было. Одма почемъ е г. Вайсъ дошао у Атину посѣтіо е све свое колеге. Нѣму пакъ нѣгове колеге повратиле су посѣту сасвимъ просто: оставивши му само посѣтну карту.

— Владика црногорскій отишао е у Италию поради опоравлѣня свога здравля, и остаће до Августа мѣсеца, одъ кудъ ће опетъ у Црнугору. Мѣсто себе останіо е свогъ брата и братучеда княза Ђорђію Петровића Нѣгоша.

— Нѣмачке новине по добивенымъ писмама изъ Цариграда являю, да ће на мѣсто умршегъ Тахиръ-паше доћи Риза-паша.

— Англезко правителство наговара отоманску порту, да бы се установило слободно пристаниште у Скадру у Арбаніи. Истина е, да поредъ Скадра тече рѣка Бояна, коя стои у савезу са скадарскимъ езеромъ; али, да бы бродови могли Бояномъ подъ Скадаръ пловити, требало бы найпре ону преграду срушити, гди се вода зауставля. Но ово ће тешко Скадрани допустити, знаюћи, да бы имъ се ти-

ме риболовъ у скадарскомъ езеру знатно умалио. Паки ако се заиста подитне слободно пристаниште у Скадру, а зашто се не бы таково и у Београду (и у Крагуевцу на Лепенѣицы) установило, гди е средоточіе трговине. Съ три стране може водомъ трговина долазити, а преко тога сувимъ изъ свега турскогъ царства. —

— Разноси се гласъ, да ће се наново подићи контумаць у Земуну; но нашто бы было тай контумаць, кадъ у читавой Србиі савршено здравль, у славу Бога, влада; а свакій добро знаде, да е то великій уштрбъ за трговину.

— Многе су новине јошть одавна писале и садъ писати непрестаю с Боки-Которской, говорећи, да ће Аустрија исту уступити Црнојгори; а Русија да ће ставити у которски заливъ свою флоту. Црногорцыма бы ово у добрый часъ было, а на то они имаду и неко право, будући е познато, како су они 1813. год. Боку-Которску одъ Француза освоили. Ондашњи црногорскій Владика Петаръ првый држао е у обсади градъ Которъ са своимъ Црногорцыма за три месеца, а после тога предаду Французи градъ, у кои Владика торжественно са своимъ Црногорцыма уђе. Ние истина што Задарске новине пишу, да е аустријска войска освоила Которъ одъ Црногораца 1814. године. А зашто неће те новине да ставе у својој препирки, како е Ђенер. Милутиновићъ јошть месеца Декемвра 1813. год. дошао у которскій заливъ и поискао одъ Владике, да му уступи градъ. То се знаде да е тако было; а знаде се и то, да е Владика поменутомъ Ђенералу одговоріо, да онъ изъ града отићи неће докъ не добіе одговоръ одъ рускогъ или аустријскогъ двора. Тако е Милутиновићъ остао у которскомъ заливу до месеца Юнія 1814. године. Месеца Мая стигне писмо одъ рускогъ цара Александра изъ Париза, у комъ явля Владика, да преда Боку-Которску Аустријанцыма, и да се онъ са своимъ храбрымъ Црногорцыма поврати у свое горе. Тако се Владика 3. Юнія кренуо изъ Котора у Црнугору, полагајући надежду на цара рускогъ, кои се обећао у свомъ писму, да ће Црногорцыма у свое време помоћи и признати њіова храбра дѣла. О овомъ бы се могло и выше писати, но за то намъ остае јошть времена.

— Много су све новине писале о бановомъ повратку у Загребъ, садъ бечке новине за извѣстно являю, да е банъ баронъ Блацићъ отишао изъ Беча у Загребъ, и до садъ ће већъ морати быти онде гди га давно очекую. Исте новине о госпођи баници ништа неговоре, коя бы морала съ њимъ заедно у обѣтовану земљу доћи. Жао намъ е, што ће Хрвати морати съ младомъ баницомъ њѣмакки говорити; ерѣ кажу, добро извѣщенный

люди, да незна нимало хрватски, илити право говорећи србски. Србски, зато велимъ, што су Хрвати изабрали и за право нашли языкъ србскій, за языкъ књижевный; и тако нека га неназываю кодъ насъ непознатимъ именовъ „илирскій,“ као што то само по единый люди чине. Имаде кодъ Хрвата врло честитый людій, кои знаду све оно цѣнити што е народно и што се на братску узаймность односи.

— У Загребу имаде еданъ црквеный листъ подъ именовъ „Католичкій листъ,“ и излази преко недељъ едномъ; онъ брани само католицизамъ, а православному непрашта гди може. Овакавъ бы листъ морало и наше свештенство имати, ако не на другомъ месту, то бы заиста у Србиі могуће было, те да се и оно брани како може и како знаде; ерѣ црквене препирке неспадаю у политическій ни у другій, него у црквеный листъ. —

— У целой Аустриі излазе 229. повремены листова, одъ кои 102 листа излазе као политичне новине, 127 као научни и забавни листови. По езицыма одъ тій листова излазе 120. на немачкомъ езыку, 58, на талианскомъ, 38, на славенскомъ, 11, на маѣарскомъ, 2, на румунскомъ (Срби за садъ у Аустриі немаю никаквогъ ни политичногъ ни књижевногъ повременогъ листа.)

— Изъ Милана пишу, да е листъ подъ именовъ „Аустрија“ забранѣнъ; а да шта ће быти са онимъ кои носи име „республика?“ Али мора да е подтицала у живаць и сама „Аустрија“ Аустрию, те су ю тако забранили. Аустрија на артиі, неданой на земљи и Аустриј земљи мира — та свудъ се две стихіе утркую и мораю едначе тежнѣ имати, а оде увиђамо мѣсто слоге неслогу: место напредка назадакъ.

— У Русиі у едномъ месту кодъ азовскогъ мора, появили су се были некій айдуцы, кои су по бродовима отимали и съ собомъ носили разне ствари. Руси то нису могли трпити, него ее побрину свакояко ій поватати, и тако су већъ у тавнице позатварали.

— У Маѣарской имаде по доста айдука, кое саданьи аустријски нови пандури нису кадри поватати, ерѣ често ватаюћи ій сами заглаве. Кома се неда — ономе се бадава мучити. Човекъ ради, алъ кадъ му све изъ шака бежи, бадава ради, бадава се мучи — него мора тражити нешто друго и паметніе себи за посао, пакъ неће быти Крииво Несретниковићъ.